

27/1. בוקר

כל השכונות הערביות דומות זו לזו. בכולן תמצא רחובות מעוקלים וסמטאות מתפתלות, מדרונות משתפלים ועליות תלולות, לכולם שמות ואף ערבי אינו משתמש בהם. לא מעט פעמים תשאל ערבי היכן נמצא רחוב זה וזה והוא לא ידע לענות, גם אם בעצמו הוא דייר של אותו רחוב. וערימות הזבל גם הן דומות משכונה לשכונה, ורק הערבים, אומללים ומאושרים כל אחד לפי מנת דיכוי.

בערמת זבל שאינה שונה מכל אחת אחרת התעוררתי לפנות בוקר עם כאב ראש נוראי. זמן מה עוד בהיתי במקומי כאלעזר שהקיץ מן המתים ולא ידע היכן נמצא. אט-אט, עם שהתפזרו ערפילי השינה מתודעתי, התחלתי להסיק, מחבר קו לקו ונקודה לנקודה, מה אירע לי.

הפרט האחרון שזכרתי מאמש היה נופה של מבשרת, אשר הזדקרה מימין הכביש. זכרתי את השמחה שפשתה בלבבי, כאשר הבנתי שעוד מעט אהיה לגמרי מחוץ לעיר הזו. אולם בנקודה זו נגדע הזכרון. ואז התעוררתי כאן. במחשבה לאחור אני מוצא רק הסבר אחד לתפנית עלילתית זו: מן הסתם היה התה שהציע לי הנהג ('ישכיח ממך את הצרות') מהול בסם הרדמה כלשהו, שהשפעתו החלה איפשהו באזור מבשרת ותמה לפנות בוקר. ולאחר שאיבדתי את הכרתי עשה פנית פרסה והסיע אותי לכאן.

קמתי ממקומי והתחלתי לתור אחר המקום, מנסה להבין היכן אני. היה ברור לי שאני נמצא באחת משכונות מזרח העיר, אולם היכן בדיוק לא ידעתי. הענן שלי עדין הוריד שלג (נעזרתי בעובדה זו בשביל לחזות את מזג האויר במערב בעיר), אך כאן, במזרח, היה אמנם קר אך (מלבד מעליי) יבש לגמרי.

זמן לא רב התהלכתי נטול יעד או מטרה ברורה לבדי, עד שמרחוק הבחינו עיניי בדמות משונה, ראשה מכוסה בעמאמה בצבע בז', פניה עטויות זקן עבות שחור ולגופה היא עוטה עאביה ארוכה בצבע ארגמן המשתפלת עד לרגליה. האיש הביט בי בעיניים משתאות. בטח לא רגילים פה ליהודים שמתעוררים מתוך ערמות זבל, הרהרתי. הזר המשיך לעקוב אחרי במבטו, ויתכן שהיינו באים בדברים אילולא באותו רגע נתקל מבטי בפלאח זקן אחד שהוליך חמור בחבל. צעדתי במהירות בכיוונו עד שהשגתי אותו, ואז פניתי אליו בדברים:

"מרחבא יא עאמי."

"מרחבתין."

"האד אלחמאר חילו."

"אה. חילו כתיר."

"קדיש?"

"אש?"

"בדי אשתרי."

"אלחמאר?"

"אה".

הזקן פרץ בצחוק גדול. מהרתי להעמיד פני נעלב.

"ליש תדחק עלי יא עאמי? האד'א מוודוע כתיר מוהים!"

הזקן צחק לעוד רגע, אך בראותו את חזות פני המסכנה חדל מצחוקו ונשא אלי מבט רציני. פיו נפתח כמו לומר דבר מה, אך ככל הנראה היתה זו עווית ותו לא.

רכנתי כלפיו והנחתי יד על כתפו, מאמץ את כל רצינותי לעניין: "מרת'...מריד'ה. כתיר מריד'ה... ..יעני, מש אכיד תכמל אללילה". הסבתי פניי ממנו באחת ונעצתי מבט נוגה בשמים.

"אה.."

"ואבני... יעני אלוולד אלזע'יר, עומרו בס ת'לת סנין, ואד'א מא בירג'ע על-בית בסורעה, פש חדא ידיר באלו עלי!"

"אה.."

נדמה היה שהזקן לוקה ברפיון שכל. ניסיתי לחשוב על דרך טובה לשכנעו אולם אז משמיים בא עזרי, כאשר אמר:

"האת אלע'ימה וח'וד' אלחמאר."

"שו?"

"פי ביתי מא פיש מיי. האת ע'ימה וח'וד' אלחמאר."

על הצעה טובה מזו לא יכולתי לחשוב. אמנם לא ידעתי כיצד לשלוט בענן, אך נראה שלזקן היה קשר מיוחד עם מזג האויר, כי בו ברגע שהסכמתי סר הענן מעליי ועבר למרותו.

טיפסתי על החמור ומהרתי להסתלק משם. בצדודית העין ראיתי את הזר המוזר קרב בכיווננו, אף סימן לי משהו בידו, אך עשיתי עצמי כלא שם לב, מכה על גבו של החמור ומזרז אותו. פנינו באחת הסמטאות ונעלמנו מעיניו.

הויסה! דיו! לתל אביב! כן! תל אביב! עד הסוף!

שעה אחת לאחר מכן

הסוף, אבל, היה קרוב משחשבת. אלו שנראים תמימים, כך אומר הפתגם, הם הכי מסוכנים. אבל מי היה חושד דוקא בפלאח הח'טיאר הזה?!

כבר בהתחלה היה נדמה שמהו בחמור לא בסדר. הוא דהר כמו פר מיוחם (עניין שהייתי מרוצה ממנו בקילומטר הראשון), אך משניסיתי, לאחר זמן מה של רכיבה מטלטלת נטולת מעצורים, להאט אותו במעט, לא שעה לפקודותי כלל והמשיך בטירופו, משלב אותו באנקות וגניחות מוזרות, עד שבשלב כלשהו השליך אותי מעליו, המשיך לבדו עוד מספר מטרים, ואז קרס ארצה, פלט חרחור ארוך אחרון לפני שהתפגר לו. ורק על מנת לעצבן, מיד עם מותו בטרם עת חזר אלי הענן והתמקם מעל ראשי, מעתיר עלי שלג ביתר שאת.

עניין זה היה לא צפוי, והותיר אותי אובד עצות. הבטתי סביב, בוחן את סביבתי. עדיין, כך סברתי, נמצאתי היכן שהוא במזרח העיר. לא הכרתי את המקום. הבטתי לאחור. לפי חישובי התקדמנו כשלושה ארבעה קילומטרים. האם לחזור או להמשיך? ואם לחזור - לאן? ולהמשיך - לאן? ומה לעשות עם הגופה? האם להותירה כאן? באמצע...הדרך הזו?

בכל זאת, לא היה מדובר בכביש ראשי. קרבת אל החמור, חושב לגרור את הגופה אל צד הדרך. הבהמה היתה הפוכה על גבה, רגליה נעוצות ישרות ומאובנות באויר. באתי לאסוף אותו מרגליו ואז הבחנתי בכמה פלפלים חריפים שהיו תקועים בישבנו. "בן זונה הערבי הזה", סיננתי, ואז משכתי בכוח מהרגליים וגררתי אותו באטיות הצדה. "תהא נשמתך צרורה בצרור החיים", מלמלתי כלפיו, ואז הותרתי אותו להתייחד עם אלוהיו והמשכתי הלאה, מיואש ובשום כיוון, נותן לרגלי להוליך אותי להיכן שיוליכו.

צהריים

לאחר שעה של הליכה עצרתי, מותש עד אפס כוחות, בשכונה ערבית אחת. נכנסתי לאיזה בית קהוה וביקשתי קפה שחור חזק. ישבתי שם לבדי שקוע בצרותי, ואז התיישב בכסא שלצדי אדם. הרמתי את ראשי וראיתי את הזר מהבוקר נועץ בי את עיניו. רק זה חסר לי עכשיו, חשבתי, והתחלתי לחשב במוחי דרכים להסתלק משם במהירות.

"סלאם עליכום אַלְנְבִי", אמר הזר, ובאחת נפנה אל בעל המקום ובמבט סמכותי אך ללא מילים סימן לו דבר מה. תוך מספר רגעים היה השולחן שלנו עמוס בכל טוב, מגד'רה ובמיה ומקלובה וסלטים כיד המלך. "תאכל", פנה אלי בעברית, "אתה נראה רעב."

זו היתה ההפתעה הנעימה הראשונה שלי ביממה האחרונה, וגם אם עלו בי חשדות אלו ואחרות לגבי מניעו של מעשה נדיבות זה, הן הודחקו כלאחר יד בידי קיבתי שכעת תבעה לה זכות ראשונים על ההוויה בכללותה. מאז אמש לא בא דבר מה לפי, וכפי שאומר הפתגם, קיבה מלאה - מחשבה טובה. הסתערתי על האוכל כחיית טרף. בזמן זה שתק הזר ולא הפריע לי. כמה דקות עברו עלינו בשתיקה וסביאה.

"שקראן, כנת כתיר..."

"לא צריך להודות לי," קטע אותי שוב, בעברית מושלמת יש לציין, "אי אפשר להתפלסף על קיבה ריקה".

"להתפלסף?" תהיתי. שתקתי לרגע ואז שאלתי: "מי אתה?"

"אבו עלי חוסיין אבן עבדאללה אבן סינא", הציג את עצמו.

"אבן סינא? היה פעם פילוסוף פרסי..."

"נעים מאד!" הזר הושיט לי את ידו.

כמה רגעים בחנתי אותו בחשד. "ומאיפה העברית הטובה?" חקרתי.

אבן סינא צחק. "אלף שנים שאני מת... הספקתי ללמוד כמה דברים." לרגע עוד צחק ואז הרצין והניח את שתי ידיו על ידיי.

"אלנבי!", אמר בחומרה, "המצב לא פשוט! הצלבנים..."

קטעתי אותו מיד. "איזה צלבנים ואיזה מצב? ואיזה אלנבי בראשך?"

הוא הביט בי בעיניים בורקות. "אתה הוא אלנבי."

"אני הנביא?"

אבן סינא הנהן.

הבטתי לירכתי המקום. אולי יש שם דלת אחורית. אוכל לומר לו שאני הולך לשירותים ואז לחמוק משם. או שאולי...

אבן סינא סימן למלצר וזה הביא עמו מגש כנאפה ובאקלווה, ופינג'אן בצבע זהב מלא בקפה שחור. הוא הוציא מכיסו גוש שחור עטוף נייר כסף, ולאחר שהסיר את הנייר קירב את הגוש לאפי, ובידו השניה סימן למלצר. זה הביא עמו שישא. אבן סינא פורר את הגוש למספר חתיכות והניח אחת מהן על ראש המכשיר, הוא הדליק אותה ופמפם מעט, ואז הושיט את הצינור לעברי.

שאפתי מספר שאיפות באריכות, נושף את העשן מפי ואפי באטיות. אולי בכל זאת, אשאר עוד מספר דקות. המשוגעים של ירושלים, הם תמיד באים אליך בדרישות, ואילו כאן - משוגע, כן, בהחלט משוגע! - אבל במצבי לסרב לכל הטוב הזה יהיה מעשה שגוען גדול יותר. אכלתי מהכנאפה והבקלאוה המשובחים, לגמתי קפה שחור ועישנתי, בזמן שאבן סינא המשיך בדבריו המטורפים.

קצרו של עניין, לאחר איזו הקדמה שכללה מיני הבלים שלא טרחתי לרדת לעומקם והיו קשורים באיזו היררכיה של הנשמות, הביא לידיעתי שהביזנטים עומדים לפלוש לאזור, ושאכן המצב חמור, אך שאני, בהיותי הנביא הנבחר על ידי אללה, יכול להושיע את המצב. שאלתי אותו אם לא היה עדיף שהנביא הנבחר על ידי אללה יהיה מוסלמי אך הוא מיהר

לבטל את דברי, ואז סיפר לי על הקשר העמוק ורב השנים שקיים בין יהודים למוסלמים וכולי וכולי, ואף הדגיש בדבריו את יחסיו הטובים עם הרמב"ם ורבי סעדיה גאון ורבי יהודה הלוי ו... .

את דבריו האחרונים לא שמעתי. מבטי שנדד סביב כל הזמן הזה התקבע כעת על דמות שהיתה מוכרת לי. מאד מוכרת. רק שמשום שישבה עד כה בצדודיתה אליי לא הייתי בטוח. אבל פעם אחת שסובב את ראשו לעברי הספיקה לי.

"בן זונה!", צעקתי. זינקתי ממקומי וניסיתי לפלס את דרכי במהירות בין השולחנות, אולם הפלאח הח'טיאר התגלה כזריז רגליים במיוחד לגילו, וכשהגעתי עד השולחן בו ישב כבר הספיק לחמוק דרך הדלת האחורית. מיהרתי לרוץ בעקבותיו. אך כשיצאתי החוצה כבר נעלם מעיניי. כמה דקות עוד הסתובבתי שם בין הסמטאות, מביט לכל עבר, פותח את שערי הבתים הסמוכים וסורק את החצרות, אך לשווא. פסעתי חזרה לאטי וראיתי את אבן סינא מחזיק בידו זקן מלאכותי. הוא הושיט לי אותו. "מתחזה", פסק. "מרגל של הצלבנים." אולם לי היתה השערה אחרת. הפכתי את הזקן ובפנימו הבחנתי בתגיית עליה הוטבעה האות f בכחול.

לילה

לקראת שעת דמדומים הגענו לביתו של אבן סינא. המתים בירושלים, כך התחוויר לי, מחזיקים בבתים היפים ביותר. אבל אולי אין מה לתמוה על כך בעיר שכל כולה קדושת האין. נכנסנו במבואה ארוכה מכוסה שטיחים פרסיים מעוטרים בעיטורים שונים ובצבעים עזים, עשויים עבודת יד, ועל הקירות ניצבו דיוקנאות של מלכי פרס לדורותיהם. בתום המבואה הגענו לחלל גדול ומרווח, מרופד שטיחים גם הוא ומואר באורן החמים של מספר מנורות שמן. בירכתי החלל עמדה מכתבה גדולה וחומה עשויה מעץ אלון, קסת דיו ועט נוצה בצדה, ודפים רבים ומלאי שרבוטים שעליהם ככל הנראה תיעד אבן סינא את הרהוריו. משמאל למכתבה, ניצבות האחת מול השניה משני צדיו של שטיח קטן שעליו נרקם סיפור היווצרותו של האדם מזיעתו של האל הפרסי אהורה מאזדה, עמדו שתי כורסאות עץ מרופדות בד משי בצבע ארגמן, שתי משענות לידיים מגולפות בסלסולים בוקעות ממסעדן, ובינן, על השטיח, שולחן מעוגל עשוי זהב. לאחר שהעלה אש בקמין הניח אבן- סינא גוש קטן מאותו חומר משובח בראש הנרגילה והדליק אותה. הוא התיישב באחת הכורסאות והזמין אותי להתיישב בשניה.

איך שהתיישבתי הרגשתי את גופי כבד ועייף נוחת אל מסעד הכורסא. עישנתי מהשישא ואת גופי עטפה תחושה חמימה ונעימה, שכבר ימים מספר שכחתי מקיומה. מטורף או לא (הוא המשיך להתעקש לכנות אותי הנביא) - בשביל ארוחה טובה ומיטה חמה הייתי מוכן לזמן מה גם להיות זרתוסטרא, אם רק ירצה. אטיב את נפשי ואישן כמה שעות, חישבתי בנפשי, ואז אקום עם הציפורים ולפני שישים לב לכך אסתלק. כן, מוקדם, עם שחר, לפני שיגיע המלך ארתחששתא הראשון, שלפי אבן סינא אמור לבוא בתשע בבקר.

עישנו עוד קצת ואז פוררתי כמה מעלי הדטורה אל ראש הנרגילה. אבן סינא, למרות היותו גם רופא ואלכימאי מוצלח, לא הכיר את הצמח, וסקרנותו התעוררה כאשר סיפרתי לו על סגולותיו. בעישון ההשפעה מהירה יותר מאשר בשתיה או אכילה, ורבע שעה לאחר מכן ראיתי את עיניו של אבן סינא מבריקות והוא ביקש את סליחתי לסור לשולחן הכתיבה שלו בכדי לפרוט מחשבות מסוימות שעולות בו לגבי עניין השניות בין מהות למציאות!

"כמובן, כמובן", פרגנתי לו. שיכתוב עוד כמה שעות ואז ישן עד מאוחר.

הוא הראה לי את חזרי ללילה. התפשטתי ונכנסתי למיטה החמימה, ואבן סינא נשף על הנר בעששית ואז יצא להמשיך בהרהוריו. לא הספקתי לספור כבשה אחת ונרדמתי.

*

כמה זמן ישנתי איני יודע. חלמתי חלום. איני זוכר הרבה ממנו מלבד מספר דמויות אבירים שהופיעו שם והציעו לי את כתר המלוכה. ברגע מסוים נעורתי משנתי מפאת רחש כלשהו. עדיין מסוחרר, הבחנתי בדמויות החלום שניצבו למראשות מיטתי. עוד לא הספקתי לגרש את ההזיה וכבר חשתי כאב מהמם בקודקודי ושקעתי שוב אל השינה. לכשהתעוררתי בשנית, מצאתי את עצמי שכוב על דרגש עץ ושקיק בד מלא בקרח מודבק למצחי. סהרורי קמתי ממקום משכבי והתחלתי לשוטט בעיניי אחר המקום בו נמצאתי. מעין מרתף גדול וקר, מואר בעמימות בידי מנורות נחושת מודלקות בשמן (התקרה היתה מלאה עשרות מהן, אולם רק כמה מהן דלקו) שהפיצו אור קלוש ורפה. מאחורי הדרגש בו מצאתי את עצמי היתה גומחה קטנה שאור חלש בקע מתוכה. התבוננתי בה למספר רגעים ואז זיהיתי את המקום: קברה של מרים, אמו הבתולה של ישוע. איך הגעתי לכאן? מה קרה לביתו של אבן סינא? לאבן סינא עצמו? האם כאן הייתי אמור להפגש עם אתרחששתא? כדי כך שקוע הייתי בהזיה משונה זו שלא שמתי לב אל דמות שישבה רק מספר צעדים ממני, ורק כשדיברה אליי הבחנתי בה.

"אבקש את סליחתך, הו סלבטוריס כריסטי", היא פסקה את מלאכת הרקמה שעסקה בה וניגשה אליי, מניחה יד רכה על מצחי. "לא היתה לנו ברירה", התנצלה, ואז הפצירה בי שאחזור לשבת. "עד הבוקר הכל יעבור", אמרה ברוך וחיוך ענוג מתפשט בין לחייה. התיישבתי כמצוותה. היא אספה את שמלתה הארוכה והתיישבה בצדי. היה לה שיער זהוב, אסוף לפקעת בידי מספר סיכות שנתקעו בו, לאזניה ענדה זוג עגילי זהב מאורכים בצורת הצלב ועל ראשה נחבש כתר, עשוי זהב גם הוא. מעל טוניקה כחולה שהסתיימה במחוך עשוי רקמת זהב שהדגיש זוג שדיים נפלאים, עטתה סטולה קטיפתית בגון הארגמן. עם ישיבתה עלתה שמלתה מעט מעלה וחשפה רגל דקיקה וצחורה, שלמענה הייתי מוכן לעטות אף את מלבושיו המגוחכים של טרובדור ימי ביניימי ממוצע ולשורר לה שירים עד יום מותי. בן רגע שכחתי מאבן סינא, כמו גם מעצמי ומתלאותי. הו! אם זה חלום, מי יתן ולא אתעורר ממנו! היא דיברה על משהו, הלנה (כן, פלוויה

יוליה הלנה, הלנה הקדושה, פצצה ישועית שכמותה), המילים התנגנו מבעד לשפתיה החיוורות אך רק את ניגונן שמעתי, סלבטורה... כריסטו... פטרה... סלג'וקים... ולא התחברו למשפט בעל משמעות אלא לאחר מכן, כאשר בעודי מתכן תכניות כיצד להתיר את חגורת הצניעות שלה, הופיע לפתע במקום גבר זקן ושמן עם קרחת עמוקה במרכז ראשו ואניצי שיער לבן שזלגו מצדי הראש והתחברו לזקן לבן עבות. באחת נקרעה הפנטסיה החמימה בה שהיתי כאשר הלנה הסירה ידה ממני ומיהרה בכיוון הזקן, כורעת על ברכיה ומנשקת את ידו המושטת של האיש שעוד רגע אבין כי הוא האפיפיור אורבנוס השני.

*

אורבנוס השני פתח בכמה מילות ברכה אך מייד עבר לנימה אישית (מדי, אם תשאלו אותי), כאשר סיפר לי בעיניים נוצצות עד כמה כל יום הוא נכנס למיטתו לא לפני שהוא מתפלל לבואי. נו, חרא של מזל. במקום פיה חלומית קבלתי גבר שמן ומקריח שמספר לי על הפנטסיות שלו לגבי בעודו מצוי בתחוננים. אבל עדיין משהו בי סירב לאבד תקוה. אמרתי לעצמי, הלנה מעריכה את האיש, מוטב שתקשיב לדבריו, ספק לו את התשובות שהוא רוצה לשמוע ואז ניפטר ממנו ונוכל להמשיך מאיפה שהפסקנו.

העניין הוא כזה, אמר אורבנוס, לכוחות הצלב הקדוש הודלף מידע לגבי שילוב כוחות חסר תקדים בין הסלג'וקים, הפטאמים והמונגולים, אשר התאחדו תחת פיקודו של השליט הפטאמי אל האכן באדר אלה, וכוונתם לפלוש ולחרב את הממלכה הצלבנית. "אך אל דאגה", אורבנוס הביט בהלנה שנראתה חיוורת מפאת החדשות הרעות, "עתה שהמושיע אתנו..." אמר ואז שתק באחת ותקע בי מבט כשל נערה המביטה בעיניים חולמניות רוויות הערצה באהובה שזה עתה שב ממסע צלב ארוך.

כך זה נמשך מספר דקות. כל העניין היה לא נעים. הייתי יכול לספר לו שהממלכה הצלבנית נחרבה מזמן, כך שאין כלל טעם לדאוג, אבל לא עשיתי זאת. האיש היה, ללא ספק, בלתי שפוי בעליל. מקרה ברור של סכיזופרניה פראנואידית. למען ההגינות נאמר שגם הלנה ואבן סינא לא היו בדיוק הברגים הכי מהודקים בקופסה, אבל בסך הכל עם אבן סינא העברתי יום לא רע בכלל, והלנה - נו, הלנה היתה הלנה.

אבל מצד שני, כן, מצד שני - כך הרהרתי - הוא היה המפתח להלנה, ואם כך אוכל לצבור כמה נקודות אצלה, מה אכפת לי להיות המושיע לזמן מה? אורבנוס התחיל לברבר משהו על פגישה עם הקיסר אדום הזקן, אבל עוד זה מדבר וזה...

הדלת נפרצה בכח, נקרעת מציריה, ואל המקום פרצה חבורה של ערבים חובשי כאפיות רכובים על סוסיהם. קול צקצוק חרבות הלם באויר, והמולה שלמה השתררה במקום כאשר אורבנוס אוחז בשמלותיו ומנסה לברוח, הלנה מסתערת לגונן עליו בגופה ואני מסתער לגונן על הלנה.

*

סיכוי גדול לא היה לנו מול הערבים. בקרב הקצר שהתחולל נהרג אורבנוס, ואילו אני והלנה נלקחנו בשבי. ומכאן ועד שמצאתי את עצמי עומד מול אבן השתיה והחליף עומר אבן אלחטאב איני יכול לספר רבות, שכן עיניי נקשרו עוד לפני שיצאנו מקבר מרים.

גם לא אוכל לספר רבות על פגישתי עם עומר, ראשית, משום שנמשכה לא יותר ממספר רגעים, ושנית, משום שעיקר תשומת לבי באותם רגעים הרי גורל היתה נתונה להלנה ולאפשרות איחודנו מחדש. מכיוון שלא ראיתי אותה מיהרתי לשאול את עומר לגביה, אולם עומר דיבר כאילו כלל לא שמע לדבריי, וקשקש איזה משהו לגבי שבע קשתות ותהום אש הגהינום והיותי המהדי ושאר הבלים. "שמע יא חביבי," (אימצתי לי נימה חמורה, שכן בשלב זה, לאחר לילה טרוף שינה וכל המטורפים שרודפים אותי הייתי כבר קצת פחות חברותי), "אני צריך להגיע לתל אביב, זה דחוף, ולכן אודה לכם אם..."

אבל עומר (שללא ספק התקשורת הבין אישית שלו לקתה בחסר) קטע את דבריי. למרות זאת, נראה שמהו מדבריי חלחל לתודעתו.

"בתשוף הד'א?"

"אלחמאר?"

עומר העמיד פני נעלב ומיהר להשיב בקול נמרץ ונמלץ:

"הד'א מש אלחמאר!, האדא אלבוראק אלכביר! החיה שעזימה עופף אלנְבִי למכה!... לאחר שיכון יום הדין..."

קרבתי אל הבהמה ובחנתי אותה בקפידה. זוג כנפיים חבויות קובעו משני צדי גופה. היתכן כי מכאן תיפתח ישועתי? לעיניהם המשתאות של הערבים משכתי באחת מהן. כן. בשלב זה של חיי הייתי מוכן לכל תרחיש, וכעת, לאחר הניסיון המר עם החמור הראשון התפתחה בי תודעה שפילוסופים היו מכנים אותה תודעה ספקנית ביקורתית. לכן גם לא מיהרתי להפיס את ספקנותי עד שבדקתי את אחוריו ווידאתי ששום דבר אינו תקוע שם.

התחלתי לחשב במהירות את צעדיי הבאים. כיצד לקחת את החמור מבלי לעורר התנגדות אצל הערבים, וכמו כן, כיצד להחזיר את הלנה. חשבתי לומר להם שהלנה חשובה למשימה (מאחורי כל נביא מוצלח עומדת יפהפיה דקיקת גזרה בעלת חזה נאצל?), אך הרהורי נגדעו באיבם, משום שבאותו רגע נשמעה צעקה חדה מאחד השומרים הערבים: "בייברוס!". הערבים נדרכו והניפו את חרבותיהם אל מול הפולשים הממלוכים, וקרב נורא התפתח במקום. שני ערבים גוננו עליי בגופם ומיהרו להוביל אותי אל מקום מחסה. יצאנו מאחת הדלתות של המסגד אל הרחבה רק כדי לגלות שנפלנו למארב של אויב חדש. מספר יריות מרובי המאוזר הפילו את הערבים המופתעים (שניסו עוד להילחם בפולשים החדשים בחרבותיהם המיושנות) ארצה, ואני נלקחתי בחפזון בכיוון צפלין ענק שהופיע באוויר. טיפסנו בסולם

החבלים, בעוד כמה חיילים גרמנים מחפים עלינו. לממלוכים ולערבים שמיהרו להופיע במקום לא היה סיכוי מול השמייסרים הגרמנים, שריססו באדיקות גרמנית את כל רחבת המסגד.

*

"ורנר אוטו פון הנציג".

"רייכסמרשל הרמן גרינג".

"גחר".

נו, את ההתפתחות הזו בעלילה לא שיערתי. ישבנו שלושתנו על מושבי עור בצפלין החדש של הנאצים, כשארבעה מטוסים של הלופטוואפה, שניים מלפנינו ושניים מאחור, מלווים אותנו ומוכנים לכל צרה שתבוא.

יש רגעים בקיום שכל האידאולוגיות הגדולות נמסות אל תוך שטרודל תפוחים עסיסי וחם. ואחרי כל הברברים האלה עם הסוסים והחרבות ומערות קבורה היה נחמד לשאוף קצת קולטורה. הצפלין היה נעים למראה ונוח, וברקע נוגנו, בעצמה שלא היתה גבוהה מדי ולא חלשה מדי, לידיים של שוברט מושרים בקול הזמיר של פישר דיסקאו. אמנם כאבתי עדין את פרידתי הכפויה מהלנה, אבל שתי פראוליינז בוואריות שעמלו לשרת אותנו וסיפקו לנו (בנוסף לאפל שטרודל) מלאי נאה של פרנציסקאנר ווישנשטפאן המתיקן את הגזרה. הן התיישבו, אחת מימיני והשניה משמאלי, וליטפו את ראשי. מה גם, חשבתי, בעודי בוחן את החמוקיים של השיקסעס הנאציות, שהסיכוי שאשכנע את הגרמנים בנחיצותה של הלנה גדול מאת הערבים, שעבורם נחשבה כופרת לא פחות מאורבנוס השני, ואילולא שדיה הנפלאים ככל הנראה היתה מוצאת גורל דומה לשלו.

ישבנו ושתינו בירות ואז גלגלתי פייסל (לפני שהלכתי לישון תחבתי לכיסי - איני יודע למה, אולי אינטואיציה נבואית ואולי אינסטינקט מכני - כמה גושי ג'ארס מאבן סינא) ונתתי להם לעשן. גרינג השתעל כמו מטורף אבל עדיין עשה זאת בנימוס. נאצים או לא, אי אפשר לקחת מהגרמנים את גינוניהם היפים, כמו גם את היעילות הרבה. ורנר סימן לשיקסעס והן תמכו בידי והובילו אותי לאחורי ספינת האויר, שם הוכנה עבורי מבעוד מועד מיטה זוגית, מצעיה מתוחים למשעי ומדיפים ריח ורדים מתוק. "נדבר כשתאושש", אמרו לי. "כן", מלמלתי, ואלוהים יודע עד כמה הייתי אסיר תודה על האפשרות להניח שם את גופי הדווי לשעה שעתיים.

*

כל כך מותש הייתי, שגם הדרמה האדירה שהתחוללה בשמי ירושלים מספר רגעים לאחר מכן לא הצליחה להעיר אותי, ולכל היותר הותמרה אל מחזות החלום. קמתי, אבל, כאשר הענן שלי (זמן מה לא היה פעיל) החל להמטיר עלי גשם זלעפות טורדני במיוחד. עייף אף יותר ממקודם (שנתי בסופו של עניין נמשכה לא יותר ממספר דקות) דידיתי בעיניים טרוטות אל המושב שהוכן עבורי באולם הכנסים של מלון המלך דוד. מזג האויר היה מחורבן באופן שמייצג נאמנה את הממלכה הבריטית, אך נדמה שאלו כבר היו רגילים לתנאים הללו ולא התרגשו מהם במיוחד. המלצר הגיש לנו צלחת של פיש אנד צ'יפס תפל כמיטב המסורת הקולנירית של האי, אך לפני שהספיק הנציב העליון לפתוח בדברים נשמע פיצוץ אדיר שהחריד את המלון והפך את אולם הכנסים המפואר לעי חרבות בן רגע. מההדף נזרקתי לרצפה ויתכן והייתי מוצא את מקום קבורתי (בשלב זה לא ראיתי בזה רעיון רע במיוחד) בתוך ערימת בטון, אילולא אחזו בי מספר ידיים ומשכו אותי החוצה. לרגע נפקחו עיני וראיתי מתוך הזייתי כיצד מספר אנשים מניחים אותי על אלונקה, אולם שניה לאחר מכן חשך מאור עיני ואיבדתי את הכרתי.

*

זה הלילה הארוך בחיי. כבר לא חשבתי לא על תל אביב ולא על הלנה. רק לישון, זה הכל. לא משאלה חמדנית מדי, וכזו שמבחינתי גם המוות יכול למלא באופן הולם, לו רק מישהו היה מאפשר לי למות. אבל אצל היהודים, כידוע, שומרים עליך מכל משמר מפני המוות, רק כדי שיוכלו להרוג אותך כל עוד אתה בחיים.

*

קמתי בביתו של הכהן הגדול כייפא. כל העמים דומים זה לזה באמללם עם אחד את משנהו, ואילו היהודים, בהיותם עם נבחר, מאמללים גם את העמים האחרים וגם איש את אחיו.

עוד לא הבנתי היכן אני נמצא וכבר שמעתי צעקות וויכוחים והתדיינויות וריבים ומדנים. משום שכבר היתה לי היכרות ישירה עם יוחנן מגוש חלב ושמעון בר גיורא זיהיתי אותם ראשונים, אך לאחר סקירה של מספר דקות הצלחתי לזהות גם לא מעט אחרים. קורח ועדתו רבו עם משה, הנביא עמוס עם אמציה כהן, המלך אגריפס השני עם אלעזר בן חנניה ובן יאיר שהצטרפו ליוחנן ושמעון, הורקנוס עם אריסטובולוס, הלל עם שמאי, אביי עם רבא, חת"ם סופר עם משה מנדלסון, מנחם בגין עם יאיר שטרן עם דוד בן גוריון, חשמונאים עם מתיוונים וצדוקים עם פרושים וקראים עם רבנים וחסידים עם מתנגדים ושמרנים עם משכילים וציונים מדיניים ומעשיים וסוציאליסטים ורוויזיוניסטים וחרדים

אורתודוקסים ומתבוללים. ועל ניצוחה של כל תזמורת הרעם הזו עמד כייפא האומלל ונופף בעצבנות בשרביטו, מנסה להרגיע את הרוחות שרק התלהטו והלכו.

עמדתי שם, בודד מתמיד, והתבוננתי במתרחש, כשלפתע, מירכתי החדר, צדה את עיניי דמות מוכרת. בחור מאורך ורזה בעל צבע עור לבנבן ושיער ג'ינג'י מתולתל. לכמה שניות הצטלבו מבטינו ואז, משהבחין כי זיהיתי אותו, לא איבד אף רגע והחל בורח כחתול אשפתות דרך מבואת הבית ופניו אל דלת הכניסה. הסתערתי בכיוון כחיה רעה אחוזת כלבת. הוא פתח את הדלת וירד במדרגות, ואני אחריו. זינקתי החוצה משער החצר ומצאתי את עצמי ברחובות ג'בל מוכבר. התפתח מרדף. אמנם היה זריז למדי, יהודי נכלולי זה, ומיותר לציין שלאחר מאורעות הלילה גופי לא היה בשיא כושרו, אבל בשום אופן לא עמדתי לוותר. לא הפעם. היה ביננו פער של כחמישים מטרים שאותו התכוונתי, לאט ובעיקשות, לצמצם.

ואכן, אם ברחוב אל"ר עוד נותר הפער ביננו בעינו, לאחר שפנינו ימינה ועלינו את המדרגות אל שמואל לופו כבר צמצמתי אותו במספר מטרים, ובחנוך אלבק עמד המרחק ביננו על לא יותר משלושים מטרים. מגמה זו המשיכה גם כשהגענו לדרך חברון, אז כבר הייתי קרוב מאי פעם לתפסו, כאשר להערכת הפרידו ביננו לא יותר מעשרים מטרים, אולם אז, כמו בסיום מחורבן של טרגדיה יוונית, הופיעו מן העיקול של עין רוגל זוג אופניים. הרוכב לא עצר את נסיעתם לגמרי אלא רק האט מעט את מהירותם, מאזן אותם תוך כדי רכיבה ומאפשר לצוקרברג לזנק אל הרגליות מאחור. שוב, בפעם השניה בחיי, הייתי מרוחק רק מספר צעדים מלשים את ידיי על בן נעות המרדות הזה, אבל הפסיכולוג דיווש מהר במורד הדרך התלולה.

למרות זאת, לא התכוונתי לוותר. הפער, אמנם, גדל שוב, אך המשכתי לרוץ כאחוז אמוק, ועל אף המרחק שגדל לא אבד לי קשר העין. עברתי את מלון הר ציון ואת הסינמטק והמשכתי עם הכביש המתעקל, מטה מטה, ואז, בהגיעי לגיא בן הנום, קפאתי באחת.

מנחל קדרון במזרח ושכונת ממילא במערב, מעיר דוד בצפון והר ציון בדרום נפתחו שערי הגיהנום שנמלא בכל מתי ירושלים לדורותיהם. היו שם היבוסים והחתים והחורים והאמורים והכנענים והמצרים והיהודאים והישראלים והיהודים והאשורים והבבלים והפרסים והמוקדונים והסלווקים והתלמאים והיוונים והרומאים והביזנטים והעבאסים והפטאמים והסלג'וקים והצלבנים והאיובים והממלוכים והמונגולים והעותמאנים והבריטים והערבים והציונים, וכל אותם מתים התקדמו, עם עם ומתיו, שבט שבט ורוחות רפאיו, מכל כיוון וללא אפשרות לברוח - בכיווני. ראיתי את מלכי ירושלים אדני צדק ועבדיחביה ודוד ושלמה, ואת שלמאנסר ונבוכדנאצר ואחשוורוש, ואלכסנדר מוקדון ותלמי הראשון, וסלווקוס 1-6, ואנטיוכוס אפיפנס ויהודה המקבי, והורקנוס השני והורדוס, וטיטוס ואדריאנוס, וקונסטנטינוס והרקליוס, וח'וסרו השני וריצ'רד השלישי, ועומר אבן אל ח'טאב ועבד אלמליכ והארון אלראשיד ואחמד אבן טולון, ואל חאכן באדר אללה וצלחא אלדין, ופיליפ השני ופרידריך אדום הזקן, ולואי התשיעי ואדוארד הראשון, והולגו חאן ובייברוס אל בנדוקרי, וסלים הראשון ומחמוד פחה, ומוחמד עלי ועבדול חמיד, ווילהלם השני ואוגוסטה ויקטוריה, ויליזבטה פידורבנה וסרגיי אלכנסדרוביץ', ואלן קנינגהם והרברט סמואל, וחאג' אמין אל חוסייני ודוד בן גוריון ומנחם

בגין ואורי צבי גרינברג. וכל אחד זועק וצועק וממלמל ומלעלע בשפתו, והשפות נערמות שכבות ארכיאולוגיות ותלי תלים אחת על רעותה ואחת במקום רעותה, וכל אחת מבקשת ממני שאבחר בה ואהיה למלכה. זמן מה ניצבתי שם, קפוא בגופי ובמחשבתי, מול אותו עבר ביעותים שהקים עצמו לתחיה ובא לרדוף אותי בסיוטי ההווה.

אפילוג

ירושלים

(מתוך אינציקלופדיית הברית השיתופית השלישית, פרק י"ז)

ירושלים ([/dʒə'ru:sələm/](#); יְרוּשָׁלַיִם; [\[jerufa'lajim\]](#); Jerusalem, Gerusalemme, Hierosolyma, [Ierosóλυμα](#); القُدس) היא עיר קדמונית ששכנה על רמה בהרי יהודה, בחבל ארץ צר השוכן כ-60 קילומטר למזרחו של הים התיכון וממערב לנהר הירדן. ירושלים היתה אחת מעריו הקדומות של העולם הישן, ושימשה כמרכז חשוב לפולחנים דתיים עבור עובדי אלילים ועובדי האל האחד.

ההיסטוריה של העיר מקיפה כ-7000 שנות התיישבות, משלהי תקופת האבן החדשה (נאוליתית קרמית) ועד התקופה החד-מימדית. שמה של העיר מופיע כבר בכתבים שומרים עתיקים (מתוארכים לתקופה הכנענית), שם היא מכונה "אורסלימה" (עיר שלום).

שלום מעולם לא היה בעיר זו, אשר במהלך ההיסטוריה הארוכה שלה נחרבה לפחות שלוש פעמים, עמדה במצור 23 פעמים, הותקפה 52 פעמים ונכבשה ונכבשה מחדש 44 פעמים, על ידי המוני שבטים ועמים אשר רצחו, אנסו, שעבדו, עשקו, גזלו וענוו, ונרצחו, נאנסו, שועבדו, נעשקו, נגזלו ועונו.

בשנת 44 טע"ח (=טרומ עולם חדש) נחרבה העיר בפעם האחרונה כאשר כלי טיס רוסי הטיל עליה את פצצת האטום הראשונה והאחרונה בתולדות המזרח התיכון.

החוקרים חלוקים באשר לסיבת הטלת הפצצה בידי הרוסים. ברבות השנים הועלו תיאוריות שונות, אך אף אחת לא הצליחה למצוא עילה ברורה למתקפה. מספר חוקרים טוענים ל"איש צללים", יהודי מסתורי בן העיר המכונה "גחר", אשר לפי הסברה עמד מאחורי הקלעים ושכנע את הרוסים להביא לחורבנה של העיר. אולם מרבית המחקר היום נוטה בכיוון "תיאורית הטעות", אשר סבורה כי הרוסים התכוונו להטיל את הפצצה צפונה משם, במדינת סוריה.

על חורבותיה של העיר הקדומה ירושלים הוקמה בשנת 16 טע"ח העיר האהובה ניו-אביב.